

Υφαντική

Η υφαντική είναι μια τέχνη που άνθισε στην Κύπρο από τα αρχαία χρόνια. Κύπριοι υφαντουργοί ήταν ο Σαλαμίνιος Ακεσάς και ο υιός του Ελίκων, στον 6ο αιώνα π.χ. Η υφαντουργία πολύτιμων υφασμάτων αναπτύχθηκε ραγδαία με αποτέλεσμα να είναι υπο την προστασία των Λουζιτιανών (1192-1489). Η εκμετάλλευση αυτού του εμπορίου υφασμάτων γινόταν από έμπορους που εγκαταστάθηκαν στο λιμάνι Αμμοχώστου, το οποίο λόγω του εμπορίου υφαντών αναπτύχθηκε σε ένα από τα πιο ανθηρά εμπορικά κέντρα της Ανατολής.

Η τούρκικη κατοχή της Κύπρου (1570-1878) έφερε και την παρακμή στην παραγωγή υφασμάτων. Κάτω από συνθήκες φτώχειας και εξαθλίωσης η υφαντική περιορίστηκε σε οικοτεχνία ως γυναικεία ασχολία. Η Κύπρος ήταν πλούσια σε υφαντικές ύλες. Το μετάξι προστέθηκε στο λινάρι και στο μαλλί με την εισαγωγή μεταξοσκώληκα κατά τη Βυζαντινή περίοδο, ενώ η παραγωγή βαμβακιού αντικατέστησε την παραγωγή ζάχαρης από τον Μεσαίωνα.

Η υφαντική αποτελούσε την κυριότερη ασχολία των γυναικών, με αυτά έφτιαχναν τα ρούχα τους, τις παραδοσιακές μας στολές, κουρτίνες, μαντιλιές, τραπεζομάντιλα, σκεπάσματα, χαλιά από κουρέλια (κουρελούδες), σατσία, σεντόνια

ταϊστά και ασπρολούμια.

Το κυριότερο κέντρο παραγωγής βαμβακερών υφασμάτων βρισκόταν στην Μεσαορία όπου παράγονταν μεγάλες ποσότητες βαμβακιού. Τα υφάσματα της Μεσαορίας ήταν ριγωτά ή καρώ με έντονους συνδυασμούς χρωμάτων από κόκκινες, κίτρινες, πορτοκαλιές, πράσινες, μπλε και άσπρες λωρίδες με διακοσμητικές

μούστρες στις άκρες.

Στην χερσόνησο της Καρπασίας η υφαντική παρόλο που ήταν παρόμοια με εκείνη της Μεσαορίας τα χρώματα των υφαντών ήταν ακόμη πιο έντονα με επικρατέστερο το πορφυρό κόκκινο. Το ασπροπλούμι που γινόταν στην χερσόνησο της Καρπασίας μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα, ήταν άσπρο πλουμί και τοποθετούσαν γυάλινες χάντρες φέροντας το όνομα λελετσιουδκια. Τα αραχνούφαντα μεταξωτά που ήταν επίσης γνωστή η περιοχή για αυτά τα χρησιμοποιούσαν για εσώρουχα και τα υφαντά από χοντρό βαμβάκι και μετάξι για νυμφικά τα οποία ήταν διακοσμημένα με υφαντό κέντημα και πολύχρωμες χάντρες.

ΑΚΡΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

Τετάρτη, 23 Νοεμβρίου 2005, p. 6

Τα πιο φημισμένα υφαντά προέρχονταν από το χωριό Φύτη στην Πάφο. Τα σχέδια συνήθως ήταν γεωμετρικά με πολύ έντονα χρώματα, κόκκινο, πράσινο, βαθύ μπλε, κίτρινο και πορτοκαλί. Το κέντημα γινότανε ταυτόχρονα με το ύφασμα στο χέρι και το κάθε σχέδιο είχε τη δική του ονομασία όπως: Η κόπρικα, ο τσιολολός, το οκταποδούι, το δεντρούι, η καμαρού, το φτερνιστήρι, τα ανθρωπούθκια, η μαυροματού, η καρπέθκια κ.α.

Τα αραχνούφαντα μεταξωτά σε φυσικούς τόνους (της Λευκωσίας) χρησιμοποιούνταν για κλινοσκεπάσματα, τორναρέττους και εσώρουχα, ενώ οι έντονοι χρωματισμένοι ταφτάδες από μεταξωτή σαττακρούτα υπαίνονταν ειδικά για γυναικείες φούστες. Στο τέλειωμα της

κάθε υφαντής μαντιλίας, κουρτίνας κ.τ.λ τοποθετούνταν τα γνωστά φλοκούθκια.

Στην Κύπρο ο κάθε τόπος είχε τα δικά του υφαντά με ένα ξεχωριστό τρόπο σχεδίων όπως το Λευκονιτζάτικο που ήταν συνήθως ριγωτά με πολύ λίγο κέντημα, αντιθέτως με αυτά της Φύτης. Ο παλαιότερος και παραδοσιακός

αργαλείος ήταν η 'βούφα'. Η πατήτριες τοποθετούνταν σε ένα λάκκο στο πάτωμα ενώ το στημόνι ήταν κρεμασμένο στην οροφή. Μερικοί παλαιοί αργαλειοί ήταν διακοσμημένοι με ανάγλυφες χρωματιστές παραστάσεις στο ξύλινο μέρος του πετάλου. Αργότερα στον τύπο του αργαλειού που ονομάζεται αρκαστήριν όλα τα κομμάτια ήταν στερεωμένα σε στερεό οριζόντιο ξύλινο τελάρο, το οποίο χρησίμευε και ως κάθισμα για την υφάντρια. Στην Κύπρο και στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου επικρατέστερος αργαλείος ήταν ο οριζόντιος με πατήτριες.

Η Λευκωσία δεν ήταν μόνο το κέντρο της ύφανσης αλλά και η κεντρική αγορά για υφάσματα τόσο για τοπική χρήση όσο και για εξαγωγή. Παράλληλα με το μεγάλο παζάρι της Λευκωσίας λειτουργούσε κάθε Παρασκευή το Γυναικοπάζαρο όπου η υφάντριες πωλούσαν τα υφαντά τους.

Παρόλο ότι η υφαντική στην Κύπρο ήταν μια κατεξοχήν γυναικεία ασχολία σε μερικές περιοχές ύφαιναν και οι άντρες σε μεγάλους αργαλειούς χοντρά μάλλινα κλινοσκεπάσματα και σακιά για γεωργικές εργασίες.

Στα παλιά χρόνια η 'βούφα' ήταν το πιο χρήσιμο εργαλείο για κάθε σπίτι, σήμερα είναι αντικείμενο ανεκτίμητης αξίας γιατί μας προβάλλει ένα κομμάτι από τον κυπριακό μας πλούτο.

Στέλλα Αντωνίου
Υφάντρια

